

Egy arc Kölcséről

Még Nyíregyházáról is hosszú az út Kölcsére, a mindössze néhány száz lakost számláló Szabolcs-Szatmár megyei kisközségbe, mit tudhatna hát róla az ország más területéről érkező? Csak akkor válik kíváncsivá, amikor megpillantja fatornyos templomát, ami persze nem egyedülálló ezen a környéken. Aztán elkezd kérdezősködni, hogy van-e valaki, aki ismeri, szereti ezt a tájat és valamit mondana róla.

Nem tévedhetek, ha úgy gondolom, hogy erre a kérdésre faluszerzte egy név a válasz: *Bihari Lajos*. Hogy aztán otthon találják-e a Hunyadi utcában, az már teljesen bizonytalan, mert reggel, amikor a tsz autót beszojtják az aznapi munkába, ő már várja, hová juthatna el. Nyírbátorba is jó, mert éppen hiányzik a fejtámasz egyik alkatrésze és ez nélkülözhetetlen a háztájiban, Fehérgyarmaton is meg lehet vásárolni egy-két apróságot, ami Kölcsén hiánycikk, Nyíregyházára pedig minden nap szívesen utazna, hiszen szükség van a jó tanácsra, az útmutatásra, hogyan, milyen formában írja meg azokat az élményeket, amelyek tucatszámra találhatók a fejében. Bihari Lajos Magyarban született, de 1949-ben Csalócra szólította a tavaszi munka, hogy gépkezelőként segítse a vetést előkészítő tennivalókat. Egy év múlva már Kölcsén, a gépállomáson dolgozott, ahol anyagbeszerző raktáros volt, utána a termelőszövetkezetbe került. Mindig oda, ahol a legnagyobb szükség volt ügyes kezére, állandóan jobbítani akaró gondolataira. S miközben ekevasat készített, elővett egy „irkát”, hogy leírja, mi történik körülötte. Volt amit krónikásként örökített meg, de mert a szerelem is abban az időben érte utol, a versírással is megpróbálkozott, s az azóta eltelt több mint harminc évben sok-sok élményt írt meg rímbe szedve.

Kíváncsi volt arra is, honnan származik. Kik voltak az ősei? Nekilátott a családfa felkutatásának s ma már rendszerezve, letisztázva őrzi – ahogyan ő mondja – az életfáját.

Kiapadhatatlan olvasásigénye és a körülötte zajló események arra is noszogatták, hogy történetbe öntse a vele egy faluban élők sorsát, érzéseit, vágyait. Így született meg a romantikus regény, amely egy magányos gazdag lány és egy szegény fiú története, s Lajos bácsitól a Végre győzött a szerelem címet kapta. Megírta, mit élt át az őzirózsás forradalomból, a Tanácsköztársaság hónapjaiból. Munkáját átadta a Pártarchívum vezetőjének, akitől cserébe egy számára féltett kincset, írógépet kapott. Mások is látták már munkáit, sőt, egyre több neves szakember keresi fel, mert szájról szájra jár a hír, hogy Kölcsé kovácsa olyan értékeket őriz, amelyeket csak ő adhat már tovább azoknak, akik kötődni akarnak a faluhoz, a falun keresztül a megyéhez, s így az országhoz is.

Dolgos kezében megfontoltan siklik a toll, a ceruza, s születnek szállás, szép betűiből füzetnyi emlékek, történetek. Lassan összeáll a község határát őrző helynévgyűjtemény. Egyre több feledésbe merült név tölti meg a térképet. Tíz éve írja a termelőszövetkezet krónikáját. Akkor lett boldog igazán, amikor az elnök megígérte, hogy nem hagyja veszni a visszaemlékezést. Gondoskodik közkinccsé tételéről.

Otthonosan mozog a megyei honismereti táborban, az elmúlt két évben maga is tagja volt a helynévgyűjtő csoportnak. Meghatódva mesélte, milyen jól esett neki, amikor tavaly a nyugdíjazása napján, november 16-án pályadíjas munkájáért is köszöntötték. Nyelvészekkel, történészekkel tartja a kapcsolatot. Vonatra ül vagy felpattan a kismotorra és nap mint nap megy a munka után.

Mіндеgy, hogy az állatok körül kell végezni valamivel, a kerékpárt kell megjavítani, egy részlemezről kívánczik formás tárgyat készíteni, vagy a juhással van beszélni valója, aki a múltkor is megállította, hogy hol volt régen Malonta. Szláv települések után kutat, kataszteri térképet böngész és ha módja van rá, kiapadhatatlanul mesél Kölcséről, a környékről, az életről.

Van mit tanulni Tőle!

Jávor Ágnes